

Høgskulen
på Vestlandet

«Hva er praksisnær kompetanse,
og hvilken læring og samskaping
kan bidra til endring av praksis?»

Øyvind Glosvik

Dr.polit, dosent i organisasjonsfag, HVL

Tolking av tema:

- Hva er praksisnær kompetanse?
  - Læring og samskaping?
  - Endring av praksis?
1. Frå min ståstad – ei tolking
  2. Praksisvendinga og endringar i samfunnet?
  3. Ontologiske refleksjonar - og konsekvensar for høgere utdanning
  4. Endringar av praksis
  5. Læring og samskaping
  6. Avslutning og tilrådingar

1. Frå min ståstad: Ver litt varsam med omgrepet «praksis» - har vi alternativ?

«Praksissjokket!»

«Teorisjokket

«Praksis»

Fargerik, detaljert og sjokkarta varierende erfaringar

«Teori»

Ei generelt orientert teoriverd studentane ikkje ser, forstår eller har grunnlag for å setje seg inn i.

Alternativ til skiljet:

Konkret

Fargerik, detaljert og
sjokkarta varierende
erfaringar (praksissjokk)

«Praksis»

«Teori»

Ei generelt orientert teoriverd
studentane ikkje ser, forstår
eller har grunnlag for å setje
seg inn i. (Teorisjokk)

Abstrakt

Alternativ til skiljet:

Konkret

Fargerik, detaljert og
sjokkarta varierende
erfaringar (praksissjokk)

Grunngjeve,
reflektert
yrkesutøving

«Praksis»

«Teori»

Lokale
epistemologiar
(«slik gjer vi det her hos oss»)

Ei generelt orientert
teoriverd studentane ikkje
ser, forstår eller har grunnlag
for å setje seg inn i.

Abstrakt

Figur 1: Undervisning i møtet mellom teori og praksis

Glosvik, Ø. (2019): Kan vi byggje lærande studium? – erfaringar frå ein studieleiar. I Nordkvelle (mfl): *Praksisnær forskning*. Oslo: Cappelen Damm

Tabell 1: Ein modell for førstelinjeleing mellom kvardag og system

Systemleing; Abstrakt for- og framtidretta.		Eksplisitt - kjem ofte utanfrå/ovanfrå Planar, dokument, skriftleg		
		Fagleg ansvar	Økonomisk ansvar	Personalansvar
Kvardagsleing: Tett på folk Ting skjer i høgt tempo her og no		 Grunngjevne, reflekterte handlingar som leiar		
Implisitt, underforstått. Kjem innanfrå. Individuell eller gruppetilknytt	Drive produksjon			
	Ta faglege beslutningar			
	Handtere menneske			

Glosvik, Ø. (2019): Mellom kvardag og system – ein modell om førstelinjeleing i norsk, offentlig tenesteyting. Kapittel i Helgesen, Ø. (mfl) (red): *Modellar – Fjordantologien 2019*. Oslo: Universitetsforlaget |

Av og til kan skiljet teori – praksis
tilsløre meir enn det avslører.

Mine alternativ er altså:

- konkret vs abstrakt
- kvardagsleiing vs systemleiing

Kva er dine alternativ – di tolking?

Kva konsekvensar har det å bytte omgrep for undervisninga di?

2. Praksisvendinga og endringar i samfunnet?

(Eller: kvifor dette maset om praksis?)

Kvifor «praksisnær»?

- Alle organisasjonar har praktiske utfordringar: Uro, flytande grenser, overtru på ledelse, uendelege straumar av «reformer», gamle løysingar fungerer dårleg i høve nye problem
- Vitskapsteoretiske utfordringar: Tilliten til «vitskap» og fagfolk er varierende. Mange konkurrerende diskursar (f.eks psykologisering og strukturforklaringar eller individ- og samfunnsforklaringar)
- Demokratiske utfordringar: Deltaking, integrering, samskaping – mange gode intensjonar om demokratisering og deltaking i kunnskapsskapingssprossar

Praktisk og konkret for UH-sektoren: Statsbudsjettet for 2019, kap. 260 - Tildelingsbrev for Høgskulen på Vestlandet

Skal vi klare å møte de store samfunnsutfordringene og endringene knyttet blant annet til digitalisering, globalisering og klima og miljø, må vi lage en politikk som utnytter og videreutvikler kompetansen i befolkningen. Kompetansereformen Lære hele livet er regjeringens satsing for å møte utfordringer i et samfunn under omstilling. Målet er at alle skal være kvalifisert for et arbeidsliv i endring. Regjeringen vil legge frem en melding om dette til Stortinget i 2020.

Universiteter, høyskoler og fagskoler har en nøkkelrolle å spille i kompetansereformen, blant annet som tilbydere av etter- og videreutdanning, og det forventes en fullstendig rapportering av alle slik utdanningstilbud til Utdanning.no.

Samfunns- og arbeidslivet trenger tilgang på godt kvalifisert arbeidskraft. Universiteter og høyskoler skal dimensjonere sine studietilbud i forhold til fremtidige behov i arbeidslivet, både regionalt og nasjonalt.

Kunnskapsdepartementet skal utarbeide en stortingsmelding om samarbeid mellom høyere utdanning og arbeidsliv, med vekt på praksis. Departementet forventer i den forbindelse at institusjonene gjør en vurdering av hvordan de arbeider for å styrke studieprogrammernes arbeidslivsrelevans, og forbereder seg på å gi innspill til meldingsarbeidet.

Professor Kjell Salvanes, NHH:

https://www.regjeringen.no/contentassets/ccb5beec990849c78825fbbec26ffdb/produktivitet_humankapital.pdf?id=2192364

Kort oppsummering

- Human- eller menneskekapitalen er essensiell for produktivitet, vekst og evne til omstilling
  - Offentlig politikk; utbygging av utdanning, familiereformer, helsereformer etc påvirker akkumuleringen av humankapital
  - Investering tidlig i tiltak som øker humankapitalen gir store gevinster på kort og lang sikt (dynamiske komplementariteter)
- Høy avkastning på formell utdanning i Norge
  - Likevel velger store grupper seg ut av utdanning
- Vi ser en klar effekt av utvikling av humankapital fra kohorter født fra 1930-tallet og framover
  - Effekten av familiebakgrunn svekkes
  - Effekten av fødested svekkes

Utdanning viktigare!

«Utdanning er så viktig for verdiskaping, at det ikkje kan overlatast til professorane»

3. Ontologiske refleksjonar - og konsekvensar for høgre utdanning

- kva er egentleg den lærande eininga for høgre utdanning?

Den praksisteoretiske posisjonen (Peter Busch Jensen)

- Ontologisk: praksis er ein stad der mennesket og omverda gjensidig vert konstituert, og der verda samstundes vert produsert og forandra (kor finn «meningskaping» stad?) (klasserom, arbeidsplass)
- Epistemologisk: Vi erkjenner verda ved å handle og delta i den. Vi erkjenner «situert», kunnskap er kontekstssensitiv.
- Metodologisk: Praktikarar som medforskarar, ikkje som objekt, ikkje berre beskrive praksis, men ta ansvar for å utvikle praksis. Forholdet mellom teori og praksis er dialogisk.

Sosial læring, teoriar om situert læring

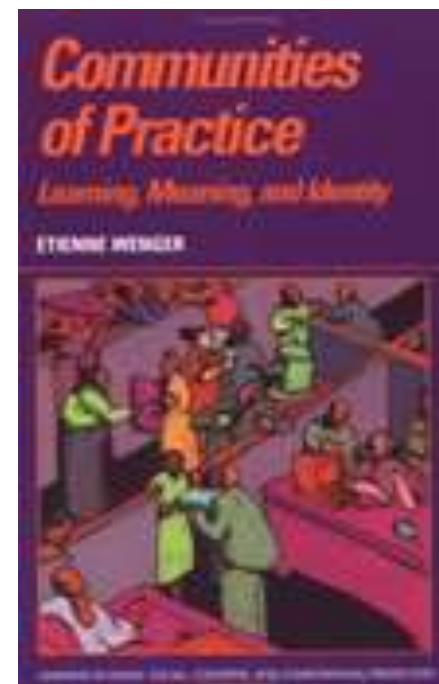
Communities of practice

Learning, meaning, and identity

Etienne Wenger

1998

Cambridge University Press

Overordna konsekvensar av Wengers perspektiv

- Læring finn stad overalt
- Omgrepet læring er likevel sterkt knytt til skuleverket - feilkopling
- Dei viktigaste læringsprosessane finn stad utanfor skuleverket
- Opplæring innanfor arbeidsfelleskap undervurdert som læringsarenaer
- Fokus må rettast mot det som skjer i det daglege, ikkje berre mot det som skjer i formelle opplæringssystem
- «Praksisnærleik» inneber arbeidsplassbasert læring og utvikling (?)

Regional ordning for barnehagebasert kompetanseutvikling:

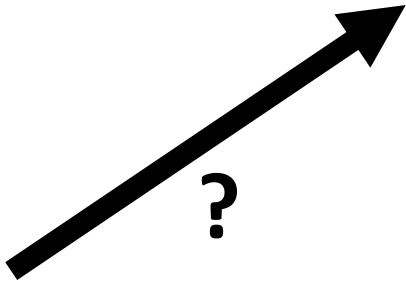
Sentrale punkter i ordningen

Sentrale punkter for ordningen er:

- Barnehagen vurderer sitt behov for kompetanseutvikling
- Samarbeidsfora utvikler en langsiktig plan for kompetanseutvikling, basert på behovene i regionen.
- Kompetanseutviklingsplanen gir en felles retning og større forutsigbarhet for barnehager, eiere, universiteter og høyskoler, og andre aktører.
- Aktørene bidrar til samskaping og gjensidig læring som endrer praksis.
- Universiteter og høyskoler får en mer praksisnær kompetanse.

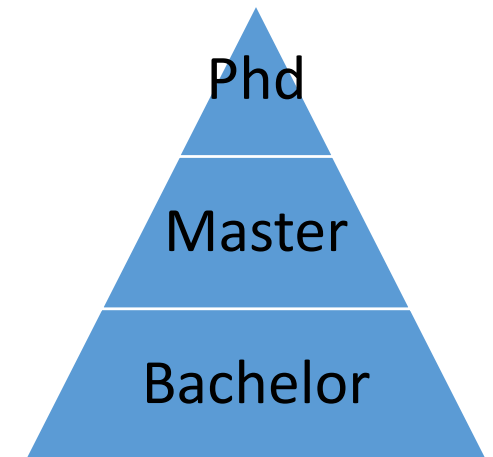
Kven er den lærande eininga?

- Kompetanseutviklingsplanen gir en felles retning og større forutsigbarhet for barnehager, eiere, universiteter og høyskoler, og andre aktører.
- Aktørene bidrar til samskaping og gjensidig læring som endrer praksis.
- Universiteter og høyskoler får en mer praksisnær kompetanse.

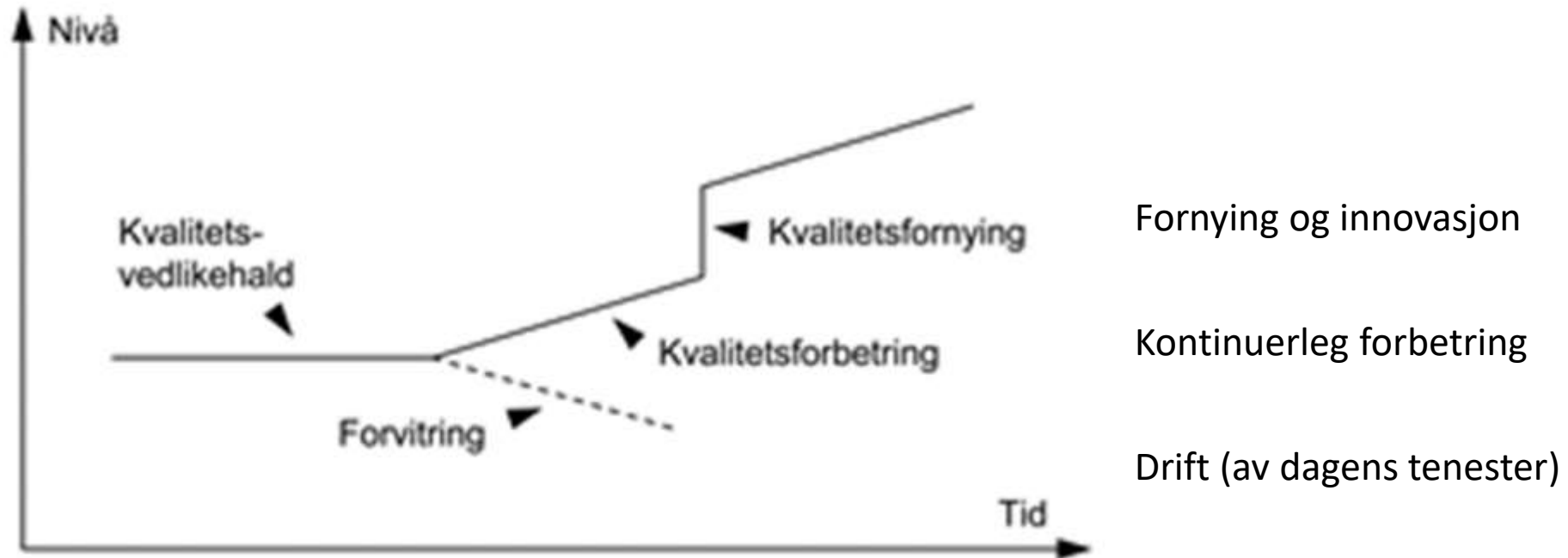

Kva er lærande eining for UH-sektoren?

Våre produkt/ vår produksjon	Forsking og doktorgrads-utdanningar	Slike prosjekt kan vere knytt til arbeidsplassar, til yrkesutvikling og til direkte endringsprosessar. Prioritering av problemstilling og forskingstema ofte påverka av og integrert i praksisfelt Men det er einskildkandidaten som disputerer..
	Etter- og vidare-utdanning/ masterutd.	Det er enkeltstudentar som framleis er lærande eining. Men vi oppmodar dei om <u>å ta med</u> problemstillingar og erfaringar frå yrkesutøvinga. Kan direkte påverke arbeidsplassar (av og til)
	Grunn-utdanningar/ Bachelortilbod	Det er enkeltstudenten. «Praksis» er meir eller mindre viktig som del av den formelle utdanninga. Det er <u>studenten</u> som er lærande eining

Eit perspektiv på drift og innovasjon i skular og barnehagar

Figur 3.2 Ulike kvalitetsaktivitetar (Lillestøl 1994:10)

Koplinger mellom UH-sektor og tenesteytarar

Våre produkt/ vår produksjon	Forsking og doktorgrads- utdanningar	<i>Rommet for samskaping og gjensidig læring</i>		
	Etter- og vidare- utdanning/ masterutd.			
	Grunn- utdanningar/ Bachelortilbod			
		Drift av dagens tenester (vedlikehald)	Kontinuerleg forbetring av tenester	Fornyng og innovasjon
		Kommunal/fylkeskommunal tjenesteproduksjon og utvikling av tenester		

(Glosvik, 2017 (Upublisert HVL-foredrag internt))

Ernest Boyer (og mi tolking av hans bidrag (Boyer, 1990))

Ernest L. Boyer (1928-1995)

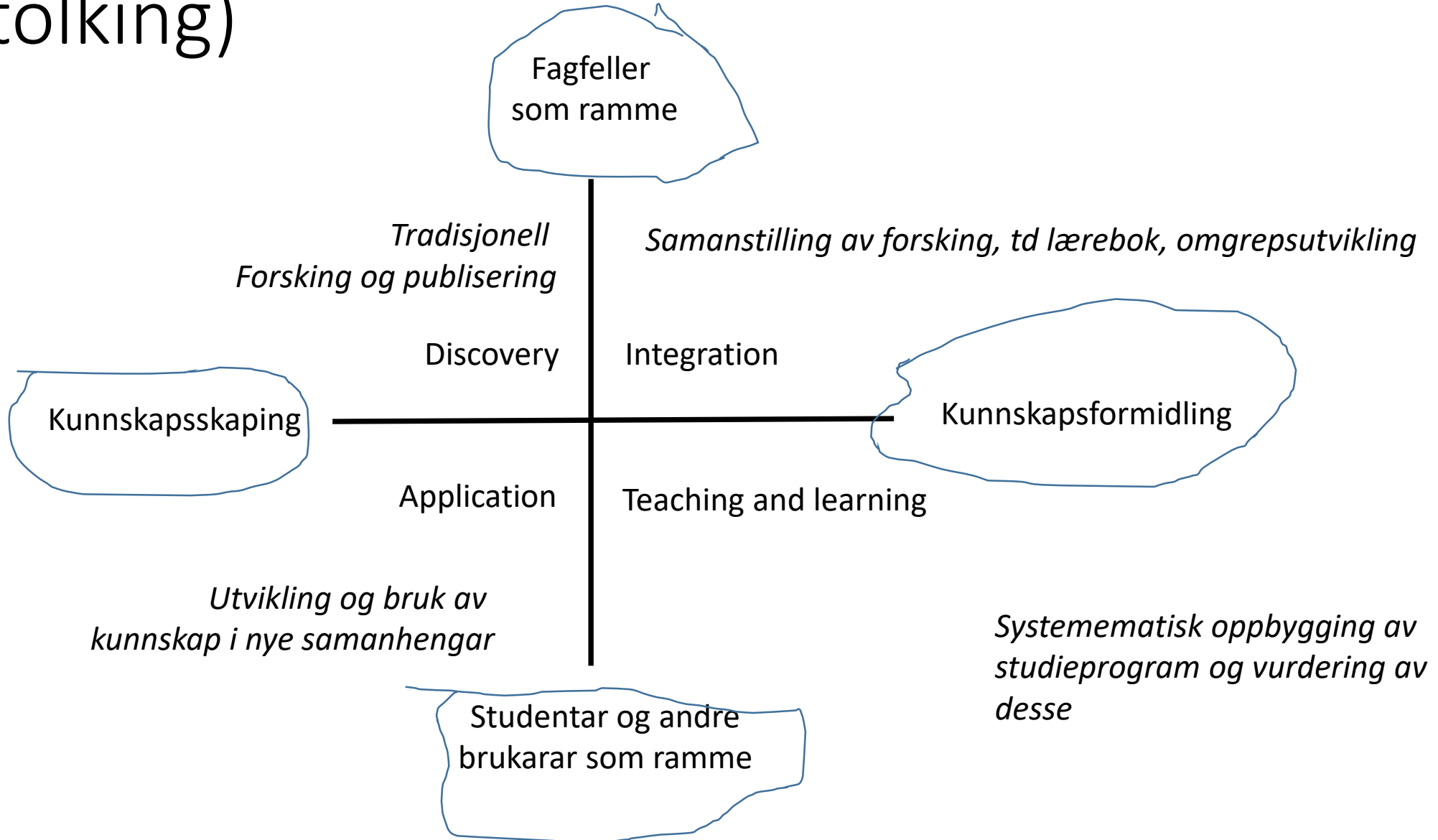

- [Carnegie Foundation for the advancement of teaching and learning](#)
- The Scholarship of
  - Discovery
  - Integration
  - Application
  - Teaching

<http://www.hadinur.com/paper/BoyerScholarshipReconsidered.pdf>

Boyer, E. (1990): *Scholarship Reconsidered: Priorities of the Professoriate*.
The Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching, 1990.

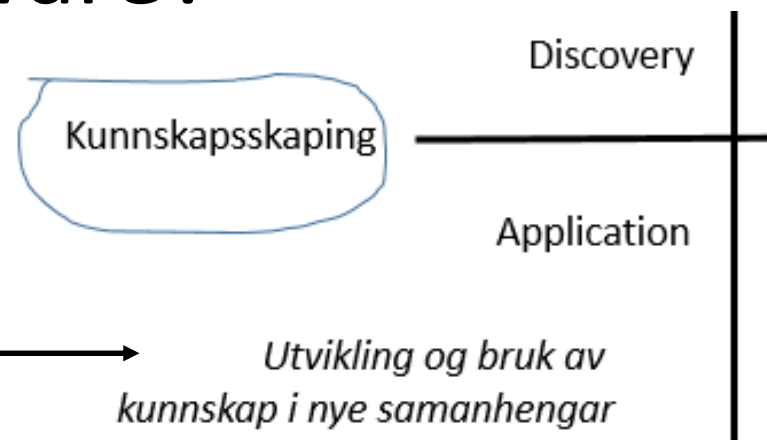
Eit sosiokulturelt perspektiv på Boyer (mi tolking)

Tenk over:

- Kva er den mest prestisjefylte aktiviteten i UH-sektoren?
- Kva blir vi tradisjonelt målt etter?
- Kor er det vi brukar ressursane våre?

Er det her?

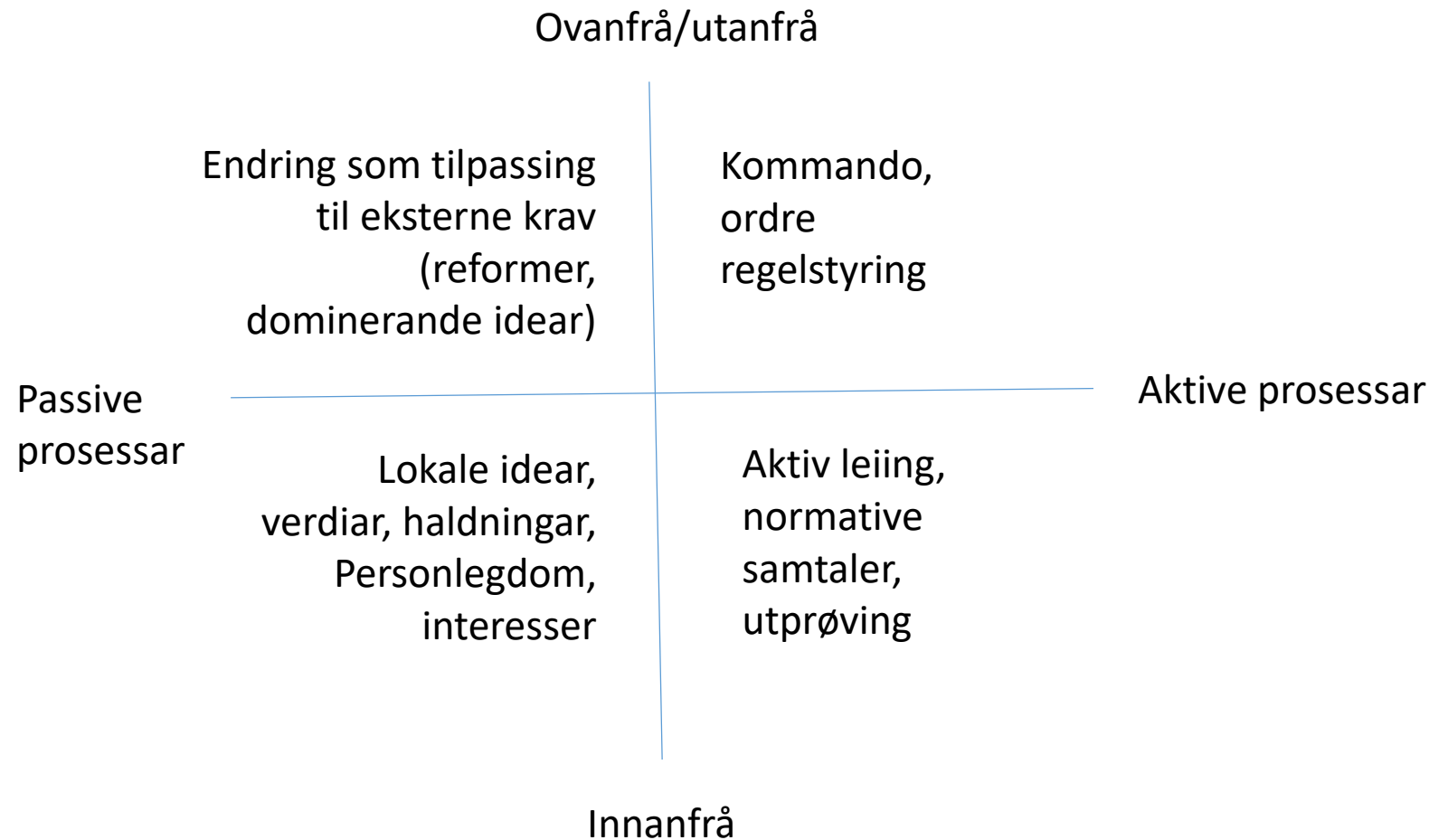

4. Kva endrar praksis?

Kva endrar praksis på individnivå? Tre generelle strategiar for endring som læring

- Empirisk-rasjonell («Forsking viser at det er usunt å røyke»)
- Makt-tvang (Forbod mot røyking.. (røyk andre stader))
- Normativ overtalelse («Tenk på ungane dine»)

Kva endrar organisasjonspraksis generelt?

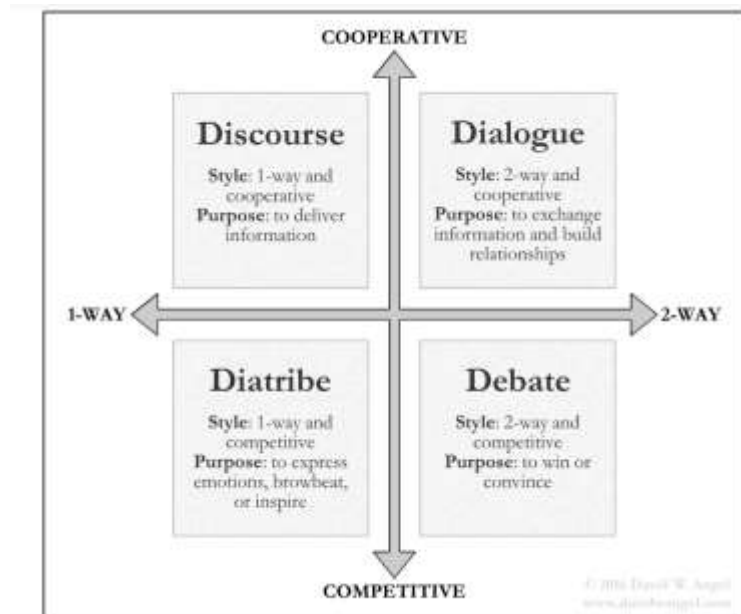

Alle desse «virkar», men nokre er betre enn andre, og meir tilgjengelege enn andre

Samspel den mest sannsynlege forklaringa

Kva endrar praksis innanfrå?

- Normativ overtalelse
- Aktiv leiing,
- Normative samtaler
- Utprøving

• Kva er «normative samtaler»?

- «Kva er riktig handling i denne situasjonen?»
- «Kvifor er handling «a» betre enn handling «b» i ein situasjon som dette??
- «Kva er grunnane til at du gjerne vil gjennomføre «b»? »
- Kva kan vere grunnar som talar for og i mot «a» og «b»?
- «Kva skal til for at du veljer handling «b» neste gong..?»

Kva felles arenaer har
yrkesutøvarar og yrkesutdannarar
for å føre normative samtaler?

Kva er «rommet for samskaping og felles læring?»

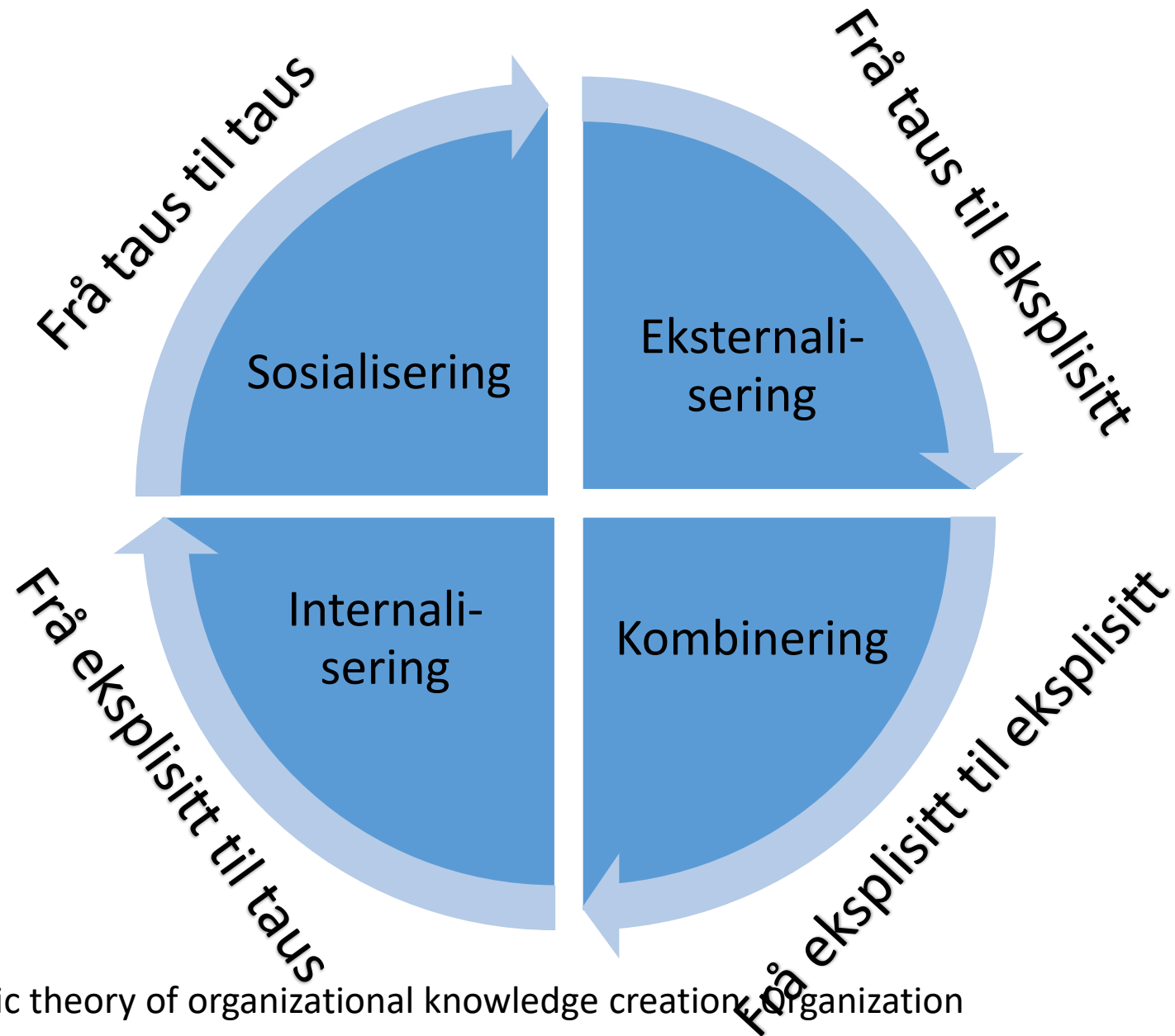

5. Samskaping mellom høgre utdanning og praksisfelt?

- Samskaping?
- Gjensidig læring?
- Som gir uh-sektoren praksisnær kompetanse?

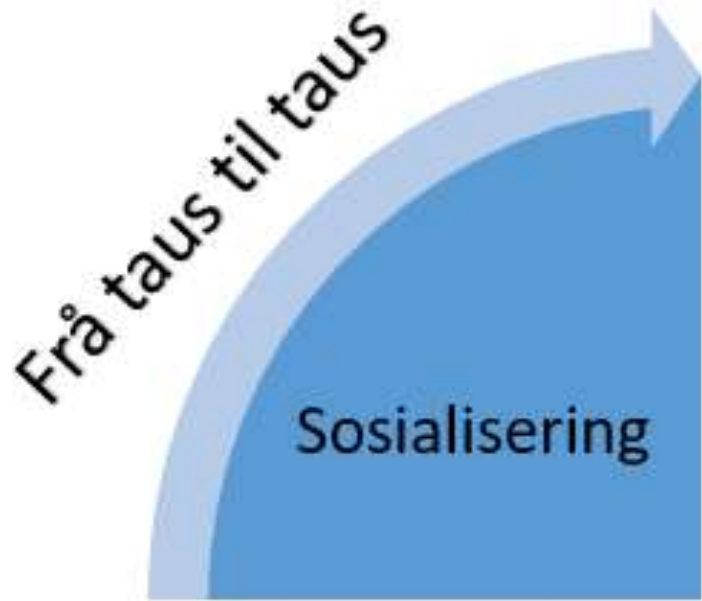
Våre produkt/ vår produksjon	Forskning og doktorgrads-utdanningar	<div style="border: 1px solid #0070C0; padding: 10px; text-align: center;"> <i>Rommet for samskaping og gjensidig læring</i> </div>		
	Etter- og vidare-utdanning/ masterutd.			
	Grunn-utdanningar/ Bachelortilbod			
		Drift av dagens tenester (vedlikehald)	Kontinuerleg forbetring av tenester	Fornyng og innovasjon
		Kommunal/fylkeskommunal tjenesteproduksjon og utvikling av tenester		

«Det finnes berre
fire måtar å
overføre
kunnskap»

Nonaka, I. (1994) A dynamic theory of organizational knowledge creation, Organization science, 5 (1), s. 14-37.

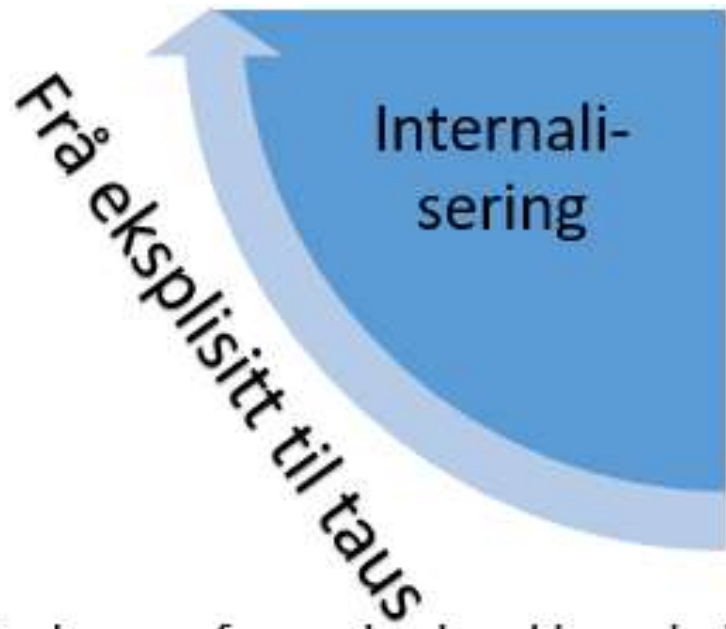
Nokre spørsmål om sosialisering

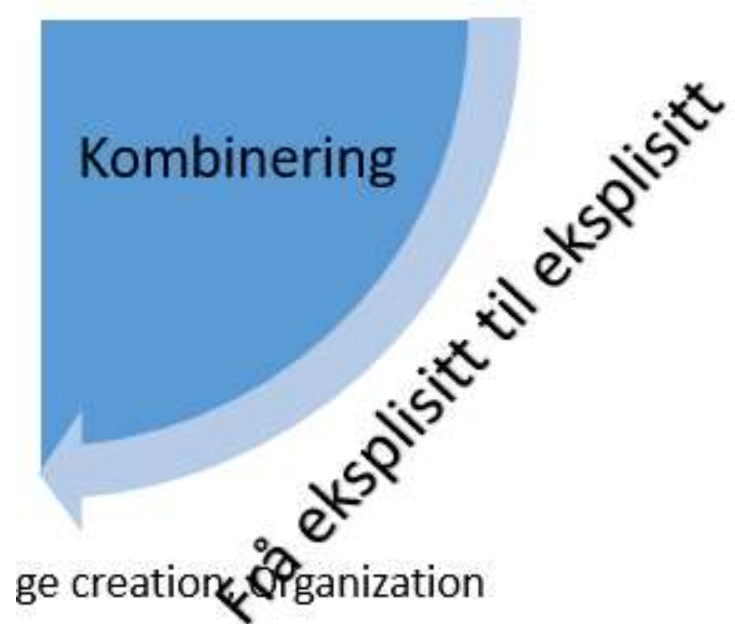
- Kor raskt klarar barnehagar å avlære studentane kunnskapen dei har tileigna seg i utdanninga?
- Korleis held ein ved like grunnkunnskapen?
- Kva rolle spelar styrar som kunnskapsleiar, og i kva grad utrustar høgskulane styrarar med kunnskap for å ivareta ei slik rolle?

Nokre spørsmål om internalisering

- Kor relevant er litteratur, pensum og undervisningsmetodar for yrkesutvinga i dag?
- Er utdanninga for kort?
- Kan ein tenkje seg større deler av utdanninga gjennomført i barnehagar som er spesielt rusta til dette?
- Praksisutøvarar som sensorar? Fleire II-stillingar? Delte stillingar?

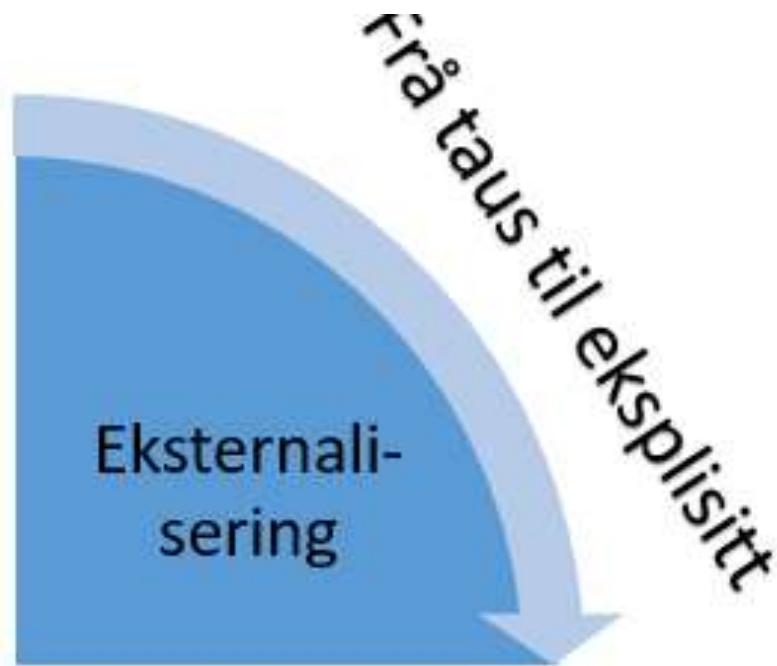

Nokre spørsmål om kombinerer

- Korleis tar barnehagar i bruk ny kunnskap?
- Korleis omset dei den i sin kontekst?
- I kva grad blir ny, individuell kunnskap overført til andre medlemmer?
- Kva system for internopplæring finnst?
- Kven har ansvar for kontiunerleg utvikling av kollektiv kunnskap?

Nokre spørsmål om eksternealisering

- Kan tilsette i barnehagar verte medforskarar?
- Blir dei bedne om å fortelje om sine erfaringar?
- Er det nokon som skriv ned erfaringar?
- Kan ein meir systematisk samle data i barnehagar, saman med forskarar?
- Aktiv utprøving, innsamling av erfaring?

Korleis byggje arenaer for
kombinering og eksternalisering?

Korleis påverke sosialiserings- og
internaliseringsprosessar?

6. Avslutning og tilråding

Bygger bro mellom praksis og forskning

Helse. OsloMet bygger bro mellom praksis og forskning. Sju stipendiatstillinger utlyses og brobyggerkole skal etableres. Oslo kommune er en av samarbeidspartnerne.

Khrono

Nyheter Meninger Student

Søk

OsloMet med dekan Gro Jamtvedt og byråd i Oslo kommune Tone Tellevik Dahl er sammen om nybrottsarbeid for å trekke forskning og praksisfeltet nærmere hverandre. OsloMet lyser ut sju nye stipendiatstillinger, der Oslo kommune er en av flere samarbeidspartnerne. Foto: Runhild Heggem

Bygger bro mellom praksis og forskning

Helse. OsloMet bygger bro mellom praksis og forskning. Sju stipendiatstillinger utlyses og brobyggerkole skal etableres. Oslo kommune er en av samarbeidspartnerne.

TEKST:
EVA TØNNESEN

FOTO:
RUNHILD HEGGEM

PUBLISERT LØRDAG 20. OKTOBER 2018 - 11:50 SIST OPPDATERT LØRDAG 20. OKTOBER 2018 - 11:50

Fakultet for helsevitenskap på OsloMet ruller ut en storsatsing hvor de skal forskes på problemer og kunnskaps hull som er definert av pasienter, pårørende og helsepersonell. Stikkordene er samspill og brobygging mellom praksis og forskning.

Fakultet for helsevitenskap tilbyr høyere utdanning innen helsefag og har også forsknings- og utviklingsaktiviteter innen fagområdet. Fakultetet har rundt 6000 studenter og om lag 600 ansatte, og holder til i Pilestredet i Oslo sentrum og på Kjeller og Sandvika i Akershus. **To kliniske stipendiatstillinger tilknyttet kirurgiske fagområder ved Oslo Universitetssykehus – brobyggerstillinger mellom universitet og praksisfeltet**

Ved OsloMet – storbyuniversitetet (OsloMet) er det ledig **to åremålsstillinger som kliniske stipendiater innen kirurgiske fagområder.**

De kliniske stipendiatstillingene er brobyggerstillinger der 60 % av stillingen knyttes til arbeid med et ph.d. -prosjekt og 40 % knyttes til utvikling av gode læringsarenaer for universitetets studenter i praksisfeltet. Stipendiatperioden vil ha en varighet på fem år.

Stipendiatene vil være ansatt på **Fakultet for helsevitenskap**, men vil ha **delt arbeidsted mellom universitetet (60% forskning) og en kirurgisk enhet ved Oslo Universitetssykehus (OUS) (40 % praksisutvikling)**. I forskningsdelen av stillingen må stipendiatene knyttes til et fagmiljø og en **forskningsgruppe på OsloMet, med veiledning derfra. I tillegg bør kandidatene ha tilknytning til et forskningsmiljø og til veiledning ved OUS.**

I disse brobyggerstillingene ønsker vi å knytte forskning og praksis tett sammen. I praksisdelen vil stipendiatene ha fokus på utvikling av praksis som en god læringsarena, for eksempel ved å støtte kunnskapsbasert praksis, bistå i veiledning av praksisveiledere og ansatte i fagutviklingsstillinger, samt være et bindeledd mellom praksisstedet og universitetet. **Forskningsprosjektet skal forankres i praksis og ta utgangspunkt i problemstillinger som praksis og gjerne pasientene anser som relevante.** Det er et krav til prosjektet at det utarbeides etter prinsipper for behovsidentifisert forskning inspirert av James Lind Alliance (<http://www.jla.nihr.ac.uk/about-the-james-lind-alliance/>). Dette innebærer at prosjektbeskrivelsen som vedlegges søknaden ikke trenger å beskrive konkrete forsknings spørsmål, men må skissere

Kva er RE-komp for høgere utdanning?

Det er ein infrastruktur for dialog (bru) mellom høgere utdanning og barnehagefeltet

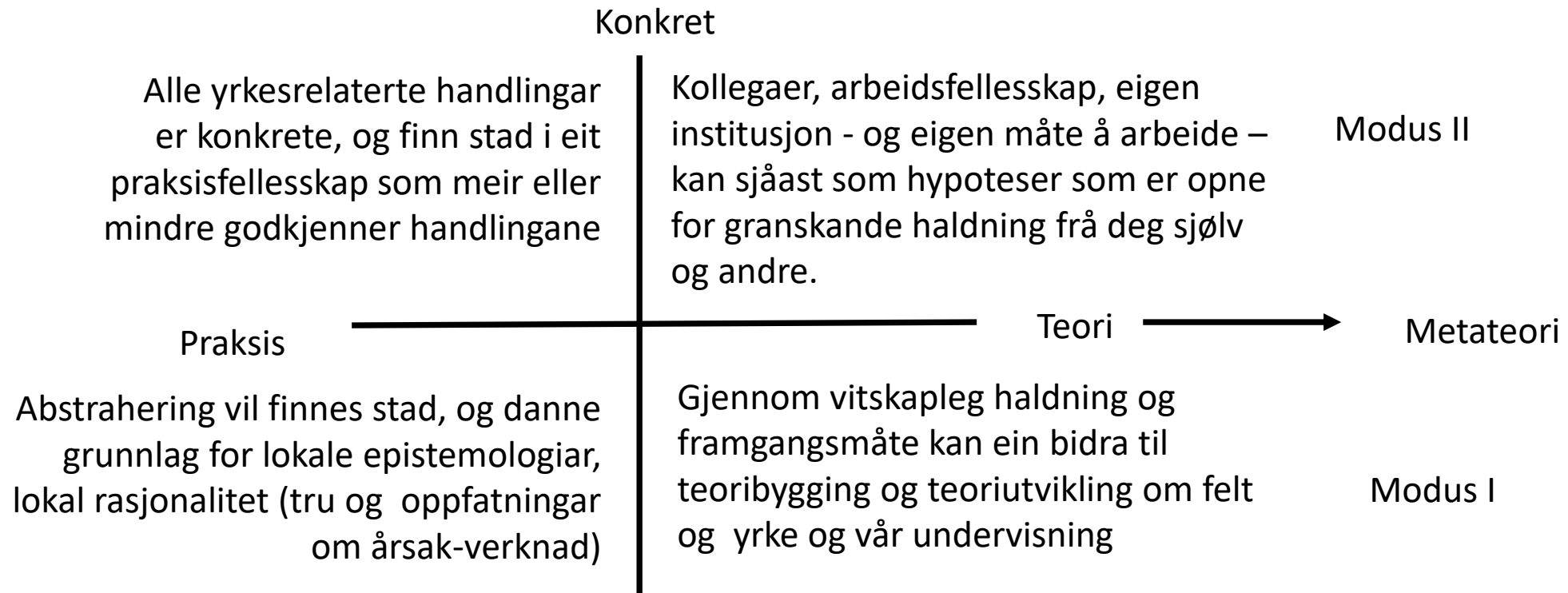
Det er tre typar trafikk som skal over brua:

- Spørsmål og problemstillingar som gjeld grunnutdanninga og yrkesfeltet
- Prioriteringar og ynskemål som gjeld mastertilbod og etter- og vidareutdanning
- Innhald i prosjekt, og bruk av forsking som utvikling av institusjonar og yrkesutøvarar
- I tillegg: Korleis organiserer vi trafikken, og oppsummerer den?

Ein teori om praksis i høgere utdanning (vi har også praksis, vi er også eit arbeidsfellesskap)

Byggjer på Glosvik, 2009 og 2019

Tagg, John. (2007). Double-Loop Learning in Higher Education. *Change: The Magazine of Higher Learning*. 39. 36-41.

Gibbons, Michael; Camille Limoges; Helga Nowotny; Simon Schwartzman; Peter Scott; Martin Trow (1994). *The new production of knowledge: the dynamics of science and research in contemporary societies*. London: Sage.

Barnehageforskning i modus II

- Mange prosjekt av mange slag skal over brua
- Ein suksess om mange (alle) i utdanningane brukar litt meir tid retta mot praksisfelt, enn at nokre få brukar all si tid.
- Både yrkesutøving og undervisning bør vere i sentrum
- Så må vi også evne å oppsummere og skrive saman og abstrahere (i modus I)

Takk for
merksemda!

